

TILVÆKST Grovfoder nr. 3

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i græs
- Etablering af hestebønner og ærter
- Etablering af vårsæd
- Nitrifikationshæmmer - hvordan?
- Bruger du svovlsur ammoniak, flydende gødning eller urea?
- **Regler og tilskud**
- Inddragelse af overskydende betalingsrettigheder

MARK

Aktuelt i græs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Gødskning

I næste uge passerer vi midten af marts måned. Væksten i græs og vintersæd er allerede synlig på de fleste arealer, og det er ved at være tid til den første gødningstildeling – uanset om det er gylle eller handelsgødning.

Pga. de nye regler for tilsætning af svovlsyre ved slangeudbringning af gylle vil flere nok skulle nedfælde gyllen i år. Derfor skal markerne være nok så farbare, når gyllen køres ud, da der med nedfælderens smallere arbejdsbredde er risiko for flere spor i markerne.

Har du ikke fået købt handelsgødning i det tidlige efterår 2021 inden prisernes himmelflugt, overvejer du måske at spare på den dyre gødning. Vil du kun bruge en mindre mængde handelsgødning i år, skal du prioritere den til første slæt, hvor afgrødens kvælstofrespons er størst.

Er dine marker klar til foråret?

Ovenpå en lang vinterperiode kan der være mange muldvarpeskud i græsmarkerne ligesom der kan være behov for at indsamle affald langs veje, hvor der ofte ligger plasticemballage og dåser. Væksten er tidligt i gang, og det gælder om at få samlet skraldet sammen, inden det bliver overgroet af græsset.

Vinterens mange muldvarpeskud skal også slæbes ud og måske tromles, inden græsset bliver for langt. Muldvarpene har ynglesæson her i marts, hvorfor hannerne er meget aktive i deres søgen efter hunner. Det tidlige forår vil derfor være velegnet til at indlede årets jagt på muldvarpene med fælder eller evt. gift, så der sikres mere ro i marken i de kommende måneder.

Det var meget vådt i oktober-november, og ikke alle havde mulighed for at høste sidste slæt græs i efteråret. Derfor står en del marker med et alt for stort lag græs på nu. Afgrøderne ser ud til at være kommet godt igennem vinteren, og risikoen for svære udvintringsskader er vel ovre i denne omgang? Erfaringer fra de senere år tyder på, at det ikke kan

betale sig, at fjerne det gamle vintergræs. Ofte kommer væksten bedst i gang, ved at lade marken passe sig selv. Dog kan der selvfølgelig være så meget gammelt græs, at det ikke vil være forsvarligt at udbringe gylle på arealet, fordi gyllen vil vokse med op i græsset. Her kan du evt. nøjes med at gødske med handelsgødning, eller du må tage et slæt af vintergræsset og få det væk fra arealet. Afpudsning er sjældent en god idé, da der kommer til at ligge alt for mange bunker tilbage på marken. Hvis du vælger at trimme marken, bør det uanset metode ske inden, at der bliver så meget nyvækst, at du kommer til at klippe i de nye skud.

Ingen kørsel på frost

Uanset hvilket ærinde du har i marken, må du ikke køre, når græsset er frosset. Når væksten er startet, er især de nye friske skud meget følsomme for fysiske skader i frostvejr. Indimellem ser vi voldsomme skader efter færdsel på frosset græs, hvor sporene står helt tydelige til efter første slæt.

Billede 1 Undgå at køre på græsset en morgen med rim, selvom det kan være fristende. Det kan give slemme skader på græsset. (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Etablering af hestebønner og ærter

Af Planterådgiver Peter Siebert

Markerne er ved at tørre op, og flere steder er den første vårsæd sået. Hestebønner og ærter er i stigende grad at finde i dette års markplaner. En tidlig etablering af hestebønner og ærter er at foretrække, og bør prioriteres før etablering af vårkorn. Fokus skal være på at så ensartet i en dybde af 6-8 cm for ærter og 6-9 cm for hestebønner.

I takt med stigende priser på protein og gødning, øges interessen for hjemmeavlede proteiner også. Bælgsæd er en mulighed for både at dyrke hjemmeavlet protein og samtidig få en besparelse på indkøb af gødning. Særligt hestebønner har fået øget opmærksomhed i de senere år som en kilde til hjemmeavlet protein. Husk at hestebønner er en meget vandkrævende afgrøde og derfor kun bør dyrkes på jord, som har en god vandforsyning, enten i form af en god vandforsynende jordtype, eller hvor der er mulighed for vanding. Hestebønner og ærter er selvforsynende med kvælstof og har kun behov for tilførsel af fosfor og kalium; i mange tilfælde kan behovet opfyldes af 350-450 kg/ha PKS 0-4-21.

Sådybde, udsædsmængde og ukrudtsbekæmpelse

Bælgsæd som hestebønner og ærter skal sås, så snart jorden er tjenlig. Den tidlige såning har flere formål, blandt andet sikres det, at afgrøden modner tidligere og høstbesvær mindskes, da vejret ofte er bedre, jo tidligere afgrøden er moden. Ydermere resulterer den tidlige såning i, at ukrudtsbekæmpelsen bliver lettere, da der er flere sikre løsninger før afgrødens fremspiring. Fælles for hestebønner og ærter er, at de skal sås dybt, hhv. 6-9 cm's dybde for hestebønner og 6-8 cm's dybde for ærter. Det kræver et godt forarbejde og korrekt indstilling af såmaskinen samt for de fleste

såmaskinens vedkommende også en tilpas lav fremkørselshastighed, som ikke bør overstige 5 km/t.

Udsædsmængden er afhængig af tusindkornsvægten (TKV) som for hestebønner og ærter kan variere meget. Udsæden er dyr, så det er vigtigt at ramme den rigtige udsædsmængde. Den vejledende udsædsmængde bestemmes af det ønskede plantetal, hvor det vejledende plantetal for hestebønner er 35-40 planter pr.m². For ærter er det vejledende plantetal 50-70 planter pr.m², størst plantetal anvendes ved små frø. For ærter til helsæd i blanding med vårbyg tilstræbes 50-55 planter pr.m² sammen med 60-80 kg vårbyg pr. ha.

Udsædsmængden beregnes efter nedenstående formel.

$$Udsæd \text{ i kg pr. ha} = \frac{\text{Ønsket planter pr. m}^2 * \text{TKV}}{\text{Procent markspiring}}$$

I tabellen nedenfor kan du også aflæse den vejledende udsædsmængde ved 85 % markspiring.

Tabel 1 Vejledende udsædsmængde i kg/ha for ærter og hestebønner ved markspiringsprocent på 85.

Ærter [Planter/m ²]						Hestebønner [Planter/m ²]			
TKV	50	55	60	65	70	TKV	35	40	45
200	118	129	141	153	165	500	206	235	265
225	132	146	159	172	185	550	226	259	291
250	147	162	176	191	206	600	247	282	318
275	162	178	194	210	226	650	268	306	344
300	176	194	212	229	247	700	288	329	371

En vellykket etablering og en effektiv ukrudtsbekæmpelse er et solidt udgangspunkt for et tilfredsstillende udbytte og en god og nem høst af afgrøden. I både ærter og hestebønner er det muligt at bruge jordmidlet Fenix, som har en god effekt på flere ukrudtsarter. Fenix må i hestebønner kun anvendes før fremspiring af afgrøden. En god og prisfornuftig ukrudtsløsning i hestebønner er en blanding af Fenix og et glyphosatmiddel; anvend f.eks. 0,75 L/ha Fenix + 540 g/ha aktivstof glyphosat. I ærter kan Fenix også anvendes efter fremspiring, og her kan en blanding af Fenix og Fighter 480 bruges, når de første kimblade på ukrudtet er fremme. Anvend f.eks. 0,5 L/ha Fenix + 0,4 L/ha Fighter 480. Bemærk, at Fenix ikke kan anvendes, når der samtidig er etableret kløvergræsudlæg. Ved udlæg af kløvergræsudlæg i ærter til modenhed eller i ærter til helsæd anvendes kun Fighter 480. Bemærk, at begge førnævnte midler har lange behandlingsfrister, som skal overholdes. Er du derfor i tvivl om, hvorvidt afgrøden skal anvendes til helsæd eller modenhed, bør du læse etiketten nøje og sikre dig, at du ikke overskrider behandlingsfristen. Der er generelt megen vigtig information på sprøjtemidlernes etiket, og du bør altid læse denne inden brug. I den seneste udgave af TILVÆKST Grovfoder opridsede vi nogle af de vigtigste fokuspunkter i forhold til forfrugt og brug af kemi forud for hestebønner og ærter, som er følsomme overfor nogle ukrudtsmidler.

Etablering af vårsæd

Af Planterådgiver Peter Siebert

Vejret er begyndt at arte sig og flere er kommet i marken. Husk at "nulstille" ukrudtstrykket i marken med glyphosat eller pløjning forud for etablering af vårsæden. Afstem også den planlagte udsædsmængde med tusindkornsvægten på dit parti af sædekorn, så du ikke sår hverken for lidt eller for meget ud.

For etablering af vårsæd er der ikke meget nyt under solen og nedenstående er i store træk en gengivelse af sidste års afsnit med etablering af vårsæd. Tjenlighed er altafgørende for en god etablering, som sammen med sådybden er nogle af de vigtigste parametre for et godt resultat.

Praktiseres pløjefri dyrkning er en nedvisning med glyphosat et vigtigt værktøj til at "nulstille" marken inden vårsæden etableres. Nedvisningen med glyphosat foretages før der udbringes gylle, for at sikre en optimal nedvisning af arealet. Husk, at der skal være vækst i ukrudtet og temperatur over frysepunktet. Optimal temperatur er 15°C, for at få den ønskede effekt af glyphosatsprøjtningen. I pløjede systemer kan en forårsnedvisning med glyphosat af stub eller efterafgrøde i mange tilfælde undlades. Det kan dog være en fordel at nedvisne foragre og sammenpløjninger for at

forebygge ukrudtsproblemer i afgrøden.

Udsædsmængde og sådybde

Fastsættelse af udsædsmængde og indstilling af sådybde afhænger som altid af forholdene i marken, men også af vårsædens formål. Skal afgrøden tjene som dæksæd for et nyt kløvergræsudlæg, er det vigtigt, at vårafgrøden levner plads og luft til det nye udlæg. Generelt er der mange forhold, som gør sig gældende for fastsættelse af den optimale udsædsmængde. Ved at bruge udsædsberegneren i SAGRO's App tager du højde for alle gældende faktorer, som netop er relevante i dit tilfælde. SAGRO's App kan hentes i App store og Google Play og hedder blot SAGRO og er gratis. Nedenfor ses vejledende udsædsmængder beregnet i SAGRO's udsædsberegner under de givne forhold, som er nævnt i tabellen.

Tabel 2 Vejledende udsædsmængde ved etablering af vårsæd med og uden kløvergræsudlæg under de angivne forhold. Sådato 20. marts, såbedets kvalitet fint, fugtighed mellem. Kilde: SAGRO App automatisk udsædsberegner (vårbyg) og dyrkningsvejledning fra SEGES (havre og vårhvede).

Sådato: 20. marts Optimale forhold i marken	Vårbyg	Kløvergræsudlæg			Havre TKV: 38	Vårhvede TKV: 54
		Vårbyg til modenhed	Byg-helsæd	Grønbyg		
		TKV: 48				
Planter/m ²	250	200	160	200	250-300	350-400
Udsædsmængde [kg/ha]	133	106	85	106	125	240

Den vejledende sådybde for vårkorn er 3-4 cm. Ovenstående tabel er vejledende og gælder under optimale forhold på den valgte sådato. Ved dårligere forhold og senere sådato skal udsædsmængden øges. Beregningen baserer sig på den kendte formel for udregning af udsædsmængde, som også ses nedenfor.

$$Udsæd \text{ i kg pr. ha} = \frac{\text{Ønsket planter pr. m}^2 * \text{TKV}}{\text{Procent markspiring}}$$

Kløvergræsudlæg

Kløvergræsudlæg sås overligt i 1-1½ cm i pakket jord, så der sikres tilstrækkeligt med kapillære kræfter til at forsyne græs- og kløverfrø med fugt i den tidlige etableringsfase. Er der efterharve på såmaskinen, hæves denne for at undgå, at frøene bliver dækket af løs jord. Småfrøede arter som græs- og kløverfrø er meget sårbare overfor en for dyb såning og fremspiringen bliver alt for ringe ved sådybder over 2 cm. Ved såning af græsudlæg må der gerne kunne ses 10-20 % af frøene i den åbne sårille. Det er meget vigtigt at opnå et ensartet og tilpas pakket såbed, så fremspiringen sker jævnt over marken. Husk på, at et nyt kløvergræsudlæg danner grundlag for flere års græsudbytter, og derfor er det her fokus skal være ved etablering af vårsæd med udlæg af kløvergræs.

Dyrkningsvejledninger fra SEGES

Vil du læse nærmere i dyrkningsvejledninger fra SEGES, klik på banner for den enkelte afgrøde

Gødning til vårsæd

På mange kvægbedrifter bruges der en stor andel gylle til vårsæden. Den store andel gylle betyder, at der kun skal bruges mindre mængder handelsgødning til de vårsæede kornafgrøder. Forsyningen med fosfor og kalium er ofte dækket ind, hvis der bruges moderate mængder gylle. Tilførslen af svovl er derimod mindre i husdyrgødningen, og der bør planlægges en supplerende svovlforsyning til vårafgrøden. Hvis gyllen forsures med svovlsyre, opfylder det afgrødens behov. Det er dog kun ganske få, som bruger forsuret nedfældet gylle til vårsæden. Gødske du med den

gængse NS 27 4, bliver afgrødens svovlbehov knapt dækket ind. Derfor vil det i de fleste tilfælde være optimalt at anvende NS 26 15 (NS 26 13/14/15) eller svovlsur ammoniak ved såning. Placerer eller samsår du to sidstnævnte gødningstyper giver det desuden den fordel, at de forsurer "lokalt" omkring planternes rødder, så problemerne med manganmangel reduceres.

Nitrifikationshæmmer – hvordan?

Af planterådgiver Thomas Harbo

Flere spørger, hvordan de bedst kan anvende nitrifikationshæmmer, Instinct og Vizura, på deres ejendom. Interessen er dog stadig overraskende lille, når vi igennem mange forsøg har set produkternes potentiale med at sikre kvælstofforsyningen til majs, roer og kartofler. Læs mere om nitrifikationshæmmer i TILVÆKST Grovfoder nr. 1.

Som jeg skrev i TILVÆKST Grovfoder nr. 1, bør Vizura kun anvendes i doseringsanlæg på gyllevogn eller ligeledes i lukket system ved omrøring i gyllebeholder, da det er meget surt og ætsende. I hvert fald bør produktet ikke under nogen omstændigheder håndteres "manuelt".

Instinct kan også tilsættes i gyllevognen med doseringsanlæg eller i gylletanken ved omrøring. Dog er Instinct knap så farlig at arbejde med og kan derfor også anvendes i marksprøjten uden de helt store risici. Instinct er vandbaseret og har en konsistens som fløde, og er dermed slet ikke så tyktflydende som det tidligere produkt N-Lock, som det afløser. Instinct er imidlertid tungere end vand, hvilket betyder, at du skal omrøre din gyllebeholder igen fem dage efter, at du har tilsat Instinct, så du sikrer dig, at produktet er ensartet fordelt i hele beholderen.

Nedenfor er der links til firmahjemmesider, hvor produkterne omtales, ligesom du også kan se de relevante informationer om sikkerhed m.v.

Instinct: <https://www.corteva.dk/produkter/plantevaern/instinct.html>

Vizura: <https://www.agro.basf.dk/da/Produkter/Produktsogning/Nitrogen/Vizura.html>

Bruger du svovlsur ammoniak, flydende gødning eller urea?

Af planterådgiver Vivi Ernsten

Restriktioner på udbringning af svovlsur ammoniak, urea og flydende gødninger med amid-kvælstof gælder fra 1. april til 1. februar.

Ved udbringning af urea og flydende gødninger, som indeholder ureabaserede kvælstofforbindelser (amid-kvælstof), skal gødningen placeres ved såning, nedfældes eller nedbringes inden for fire timer. Du kan undgå kravet ved at tilsætte den anbefalede mængde ureaseinhibitor, som producenten foreskriver. Du er fritaget for kravet, hvis gødningen indeholder højst 6 % kvælstof.

For svovlsur ammoniak er ovenstående regler også gældende, dog ikke i perioden fra 1. februar til 1. april. Vær især opmærksom, hvis du anvender mekanisk blandede gødninger, som kan indeholde svovlsur ammoniak som et blandingskomponent.

REGLER OG TILSKUD

Inddragelse af overskydende betalingsrettigheder

Af planterådgiver Vivi Ernsten

Inddragelse af betalingsrettigheder i 2022 har kun betydning for de færreste. Fra 2023 afskaffes betalingsrettigheder helt.

Tidligere har en besked om inddragelse af betalingsrettigheder (BR) være ærgerligt, da BR kunne have været solgt for et mindre beløb til en anden landbruger. Da BR afskaffes med den nye landbrugsreforms ikrafttræden fra 2023, er det derfor uden betydning at Landbrugsstyrelsen inddrager BR.

Inddragelse af BR kan kun ske, hvis BR ikke har været udnyttet i to af hinanden følgende år. Har du det samme støtteberettigede areal som sidste år, vil det ikke have betydning for støttegrundlaget i år. Udvider du det støtteberettigede areal i år, enten ved at søge på et areal som ikke var landbrugsareal i 2021 eller ved at forpagte arealer, skal du være opmærksom på, om du har BR nok til hele arealet.